

Virksomhetsrapport 2015

Det norske institutt i Roma

Det norske institutt i Roma (DNIR) har gjennomført som planlagt en rekke aktiviteter innen forskning, undervisning og formidling i 2015. Under Instituttleders sykdom (mars – september) samarbeidet daværende rådsleder Mathilde Skoie og administrativ leder Anne Nicolaysen om planlegging av aktiviteter ved DNIR for sommer og høstsemesteret. Skoie fungerte også som faglig rådgiver for Instituttet i denne perioden. DNIR fortsatte å fungere uten Instituttleder også i høstsemesteret, men et interim råd med Eirik Welø som rådsleder ble opprettet i september 2015.

1. Forskning & publisering

DNIR hadde også i 2015 bare en forskerstilling (post.doc), men har flere ansatte og brukere med vitenskapelig kompetanse, se punkt 4. Postdoktorene Thomas Foerster og Line Cecilie Engh fortsatte sin forskning, og har publiserte i flere anerkjente tidsskifter¹. Thomas Foerster arrangerte konferansen *Empires Around the Great Sea* 24 – 26. september². Stefan Burkhardts presentasjon *Seize Other Cities to Gather Another Fleet: Liquid Theories, Seaborne Empires and the Norman Conquest of Southern Italy* ble åpnet for almenheten og hadde tilhørere utover konferansedeltagerne.

Etter søknad fra Unn Falkeid og Maria Oen, begge fra Stockholms Universitet og Universitetet i Oslo, finansierte DNIR konferansen om helgenene Birgitta av Sverige og Katerina av Siena *Saintly Power Contested and Performed* 5 - 7. november. Konferansen hadde 12 deltagere fra USA, Italia, Finland og Ungarn. En av konferansedeltagerne, Jane Tylus, var årets L'Orange foreleser torsdag 5. november. Andre fagkonferanser ved instituttet i 2015 inkluderte blant annet:

- *The Culture of Images, Film and Cinematic Thinking, and the Aesthetics of our Age*, organisert av Forskningsgruppen for subjektivering og senmodernitet, koordinert av Kristine H. Træland/ Institutt for filosofi, Universitetet i Bergen, 25 – 27. mars, med 19 deltagere.
- *Graphic Compositions & Monogrammatic Initials in the Early Medieval Illuminated Book: Origins and Functions*, internasjonal workshop ved Ildar Garipzanov IAKH/UiO, 7 – 8. Mai, med 22 deltagere.
- *Challenges to Democracy Today*, internasjonal workshop ved Harald Baldersheim og Anders Jupskås (SV/UiO), 16 – 17. april, 20 deltagere.
- Internseminar for forskningsgruppa for Kultur, Makt og Mening – Uni Rokkansenteret. 23 – 24. april med 8 deltagere.

¹ Se vedlegg 1 for publikasjonsliste

² Se vedlegg 2 for konferanseprogram

Ti forskere mottok støtte til reise og opphold fra DNIR i vårsemesteret, to av disse var arkeologer som ble tildelt midler fra Eugen Nielsens legat. Instituttet forsøker å samle mottagere i stille perioder hvor DNIR kan tilby innkvartering og oppmuntre til faglig samtale på tvers av fag og nivå. I tillegg til å forsøke å samle forskerne tidsmessig, arrangeres lunsjseminarer

- Leif Inge Ree Petersen, postdoktor historie NTNU med prosjektet (senantikkk, tidlig middelalder) *Captive Women*
- Alfonso Del Percio, postdoktor, Senter for flerspråklighet ILN/UiO, med *Effects of political-economic transformations on the role of language in regulation of migration*;
- David Hill, PhD arkeologi IAKH/UiO arbeidet med *Det hellenistiske teateret i Tegea*
- Hallvard Ingjerd, MA arkeologi IAKH/UiO arbeidet med keramiske funn fra tempelgraver i Hierapolis;
- Tonje Haugland Sørensen, PhD media/UiB med prosjektet om *Resepsjon av Bysants I 1800-tallets Europa*;
- Ranveig Wilhelmsten kunsthistorie IFIKK/UiO utformet PhD søknad og skrev artikkel om Peruzzis fresker i Villa Farnesina;
- Elisabetta Cassina Wolff historie IAKH/UiO skrev på bok om *Italias politiske historie*;
- Lasse Hodne, professor kunsthistoriet NTNU forsket på *Antonella da Messina's portretter av Kristus*;
- Reidar Hvalvik, professor teologi ved Menighetsfakultetet arbeidet med Traditio-legis motivet i tidlig kristen kunst.
- Torkel Brekke, professor religionshistorie ved UiO skulle arbeide med tema *Seats, Thrones and Authority in the Catholic Church*, men måtte dessverre avbryte sitt opphold av helsemessige årsaker.

Instituttet opprettholdt fagkompetanse i klassisk arkeologi ved videreføring av emerita-avtalen med Siri Sande, og ved fornying av 2'er- avtalen med førsteamanuensis Simon Malmberg (10 % stilling) fra Universitetet i Bergen for ytterligere ett år. Sebastian Salvado ble ansatt i fem måneder i vårsemesteret for å bistå Instituttleder med ACTA XXVIII.

2. Undervisning

Seks studentemner hadde hele eller deler av sin undervisning ved DNIR i 2015³. Som i tidligere år ble det tilbudt emner i kunsthistorie og italiensk, samt to flerfaglige emner (Roma2020 og ANT2210/2211).

«Roma – sted og symbol» ble avholdt for sjette gang høsten 2015, denne gang med postdoktor Foerster som fagansvarlig. Både AHO og idèhistorie/IFIKK fortsatte å legge til rette for at studenter kunne ta et fullt semester i Roma ved videreføring av prosjektarbeid for arkitekturstudentene og leseemnet om Romas idèhistorie (Roma2021).

UiB, NTNU og UiT benyttet DNIRs lokaler i forbindelse med ekskursionsjoner for sine studenter (antikkfag, historie og kunsthistorie) til Roma.

DNIR tilbyr tilreisende studenter lesesal, biblioteksressurser, PC-rom, kjøkken og fellesrom, og hjelper med å skaffe adgang til monumenter og museer.

Fédération Internationale des Instituts d'Études Médiévales (FIDEM) hadde én norsk deltager, Rakel Diesen, skoleåret 2014-15. FIDEM gir norske studenter en kompetanse de vanskelig kan finne

---

³ Se vedlegg 3 for oversikt over kurs/emner tilbudt ved DNIR i 2015

hjemme. DNIR bistår norske FIDEM studenter med bolig og annen støtte og får i retur et rikere fagmiljø ved Instituttet. Line Cecilie Engh er FIDEMS stedlige kontaktperson i Roma og Instituttleder har tidligere sittet i FIDEMs opptakskomite ved UiO.

Det årlige etterutdanningskurs for lærere i videregående skole, fant sted i mars og hadde som en rekke tidligere år retorikk som tema⁴. 35 lærere deltok på årets kurs som igjen fikk meget gode tilbakemeldinger.

3. Biblioteket, formidling og bruk

Tilgang til ulike biblioteker i Roma er en attraktiv ressurs for forskere fra Norge og andre land som oppholder seg i Roma, og instituttets bibliotekar er en sentral støttespiller når det gjelder å formidle kontakt og adgang for vår brukere. Instituttets bibliotek var en av grunnleggerne av *Unione Romana Biblioteche Scientifiche (URBS)*. Dette nettverket fortsetter å være en viktig ressurs, selv om det de siste par årene også har vært i en endringsprosess.

Samlingen til Instituttet bibliotek øker med ca. 400 bøker i året; innkjøpene prioriterer pensumbøker og oppdatering innenfor samlingens faglige tyngdepunkter – kunsthistorie og arkeologi i senantikken og tidlig middelalder.

Under *Mese della Cultura Internazionale* (Den internasjonale kulturuken) i regi av Roma kommune ble alle de utenlandske instituttene bedt om å legge inn aktiviteter, og Det norske institutt åpnet sine dører for det italienske publikum med presentasjoner på italiensk av Siri Sande om forskning ved DNIR, mens Line Cecile Engh foreleste om «Roma – sposa o grande prostituta». Rundt 110 mennesker tok turen til Instituttet ettermiddagen den 16. juni, og det ga DNIR synlighet og kontakt med den italienske offentligheten.

I tillegg til den årlige L'Orange forelesningen, arrangerte også DNIR to boklanseringer høsten 2015:

15. oktober: *The Moving City: Processions, Passages and Promenades in Ancient Rome*. Redaktørene Simon Malmberg (UiB), Ida Östenberg (Gøteborgs Universitet) og Jonas Bjørnebye (tidligere postdoktor DNIR) presenterte boken som ble utgitt på Bloomsbury. Carlos Machado (University of St. Andrews) ga en forelesning basert på sin artikkel i boken. Arrangementet ble organisert i samarbeid med Det svenske instituttet i Roma og hadde rundt 40 tilhørere.

16. november: *Godfrey of Viterbo and his Readers: Imperial traditions and Universal History in Late Medieval Europe*. Redaktør Thomas Foerster presenterte boken.

Etter forespørsel fra Prof. Anna Maria Segala ved La Sapienza Universitetet i Roma, støttet DNIR konferansen *The Nordic Avant-gardes in the European Context of the Early 20th Century* som fant sted i Roma 22 – 24. oktober. Samarbeidspartnere inkluderte alle de nordiske instituttene og ambassadene i Roma.

Instituttet hadde også i 2015 etterspørsel fra eksterne grupper som ønsker å benytte Instituttets lokaler, motta informasjon om Instituttet og/eller benytte Instituttets kompetanse i form av forelesninger og omvisninger. Nærmere 160 forskere deltok i faglige seminarer i regi av de brukerbetalende institusjonene mens 60 kom fra eksterne institusjoner. Ytterligere 50 personer benyttet Instituttets lokaler til administrative seminarer.

---

⁴ Se vedlegg 4 for Program EVU kurs 2015

4. Organisasjon, personale og infrastruktur

DNIR ansatte i 2015:

- Thomas Foerster (postdoktor fra 1. september 2013)
- Mona Elisabeth Johansen (førstekonsulent)
- Simon Malmberg (Professor 2 i 10 % stilling fra 1. august 2013)
- Manuela Michelloni (bibliotekar)
- Anna Muzi (vaktmesterpar, renhold)
- Anne Nicolaysen (avdelingsleder)
- Nicola Quinzi (vaktmesterpar, vedlikehold)
- Turid Karlsen Seim (instituttleder fra 1. august 2007 – 31. juli 2015)
- Sebastian Salvado (1. januar – 31. mai 2015)

Line Cecilie Engh er formelt ansatt ved IFIKK, men har fast arbeidsplass ved DNIR med sitt NFR postdoktorprosjekt siden mars 2013.

Siri Sandes tilknytning til DNIR som emerita fortsatte i 2015 og hun har var kursansvarlig (i samarbeid med Mathilde Skoie) for antikkurset (ANT2210/2211) også våren 2015. Hun bidrar løpende med sin arkeologiske kompetanse.

Vedlegg

Vedlegg 1: Publikasjoner ved DNIR ansatte i 2015

Vedlegg 2: Konferanseprogram

Vedlegg 3: Kurs/emner tilbudt ved Det norske institutt i Roma i 2014

Vedlegg 4: Program for EVU kurs 2015

VEDLEGG

1:

PUBLIKASJONER 2015

(DNIR ANSATTE OG TILKNYTTETE)

Line Cecilie ENGH

Engh, Line Cecilie (2015). *Embodying the Female Body Politic: Pro-Papal Reception of Ephesians 5 in the Later Middle Ages*, In Anne Hege Grung; Marianne Bjelland Kartzow & Anna Rebecca Solevåg (ed.), *Bodies, Borders, Believers: Ancient Texts and Present Conversations*. Pickwick Publications. ISBN 9781625644046. 10. s 164 – 194

For øvrig fortsatte Enghs bok fra 2014. *Gendered Identities in Bernard of Clairvaux's 'Sermons on the Song of Songs': Performing the Bride* å få gode kritikker fra anerkjente kanaler, inkludert Speculum.

Thomas FOERSTER

Foerster, Thomas (ed.) (2015). *Godfrey of Viterbo and his Readers: Imperial Tradition and Universal History in Late Medieval Europe*. Ashgate. ISBN 978-1-4724-4268-0. 212 s.

Foerster, Thomas (2015). *Godfrey of Viterbo and his Readers: Introduction*, In Thomas Foerster (ed.), *Godfrey of Viterbo and his Readers: Imperial Tradition and Universal History in Late Medieval Europe*. Ashgate. ISBN 978-1-4724-4268-0.

Foerster, Thomas (2015). *Twilight of the Emperors: Godfrey's Pantheon and the Hohenstaufen Inheritance in Thirteenth-Century Castile and England*, In Thomas Foerster (ed.), *Godfrey of Viterbo and his Readers: Imperial Tradition and Universal History in Late Medieval Europe*. Ashgate. ISBN 978-1-4724-4268-0. -.

Simon MALMBERG

Malmberg, Simon; Bjørnebye, Jonas & Östenberg, Ida (ed.) (2015). *The moving city. Processions, passages and promenades in ancient Rome*. Bloomsbury Academic.

VEDLEGG 2: Konferanseprogram

PROGRAMME

THURSDAY, 24. SEPTEMBER

Arrivals

WORDS OF WELCOME/INTRODUCTION

16:30: **Thomas Foerster** (Universitetet i Oslo/Det norske Institutt i Roma, Italy) *Introduction*

16:45: KEYNOTE LECTURE (PUBLIC):

16:45: **Stefan Burkhardt** (Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Germany): *'Seize other cities to gather another fleet'. Liquid theories, seaborne empires and the Norman conquest of Southern Italy.*

18:00: *Reception at the Institute*

20:00: *Dinner*

FRIDAY, 25. SEPTEMBER

SECTION I: EMPIRES BETWEEN CHRISTIAN AND ISLAMIC THOUGHT

Chair: **Lene Myrdal** (Universitetet i Bergen, Norway)

09:00: **Léan Ní Chléirigh** (Trinity College Dublin, Ireland): *'Translatio Imperii'? Western Understanding of Islamic Power Structures in the Narratives of the First Crusade.*

09:45: **Georges Tamer** (Friedrich-Alexander-Universität Erlangen, Germany), *Some Notes on the Concept of the Caliphate in Islamic Thought.*

10:30: *Coffee Break*

SECTION II: THE MAHGREB AND IBERIA BETWEEN CHRISTIAN AND MUSLIM EMPIRES

Chair: **Line Cecilie Engh** (Universitetet i Oslo/Det norske Institutt i Roma, Italy)

11:00: **Sébastien Garnier** (École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris, France), *Perched on the shoulders of giants? Looking at the Almohad Empire in the Hafsîd chronicles.*

12:00: *Lunch*

13:30: **Pascal Buresi** (Université Lumière Lyon II, France), *The Imperial Almohad ideology: objects and images (al-Andalus-Maghrib, 12th-13th c.).*

14:15: **Inés Fernández-Ordóñez** (Universidad Autónoma de Madrid, Spain) *The Imperium in Alfonso X's Historiography.*

15:00: *Coffee Break*

SECTION III: IMPERIAL AUTHORITIES AND IMPERIAL AMBITIONS IN ITALY

Chair: **Thomas Foerster** (Universitetet i Oslo/Det norske Institutt i Roma, Italy)

15:30: **Luigi Russo** (Università Europea di Roma, Italy): *The Norman Empire between the XIth and XIIth centuries: A problematic definition.*

16:15: **Line Cecilie Engh** (Universitetet i Oslo/Det norske Institutt i Roma, Italy): *Imitatio imperii at the Roman Curia: A cognitive approach to papal symbolism and ceremony in the twelfth century.*

17:00: *Coffee Break*

17:30: **Gianluca Raccagni** (University of Edinburgh, Scotland), *When the emperor submitted to his rebellious subjects: the making of the 1183-Peace of Constance and the battle over its legacy.*

20:30: *Dinner*

SATURDAY, 26. SEPTEMBER

SECTION IV: IMITATING AND RESTORING EMPIRE IN ITALY AND IN THE EASTERN MEDITERRANEAN

Chair: **Stefan Burkhardt** (Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Germany)

09:00: **Jake Ransohoff** (Harvard University, USA), *Political Blinding and Imitatio Imperii in Late Medieval Bulgaria.*

09:45: **Thomas Foerster** (Universitetet i Oslo/Det norske Institutt i Roma, Italy): *A New Empire for the End of Days: Henry VI and the Armenian Apocalyptic Tradition.*

10:30: *Coffee Break*

SUMMARY, DISCUSSION AND CLOSING REMARKS: TOWARDS A DEFINITION OF EMPIRE?

Chair: **Georges Tamer** (Friedrich-Alexander-Universität Erlangen, Germany)

11:00: **Wolfram Drews** (Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Germany): *Summary.*

11:30: *Discussion and closing remarks.*

12:00: *Lunch and Departures*

VEDLEGG 3: KURS/EMNER TILBUDT VED DNIR 2015

Emnekode	Emne	Deltagelse (påmeldte)
ANT2210/2211 20 poeng	Den augusteiske gullalder 2. mars – 10. april	15
EVU kurs	Etterutdanningskurs for lærere i den videregående skole «Retorikk i perspektiv: historisk, didaktisk og etisk» 9. – 13. mars	34
KUN2009/4009 10 poeng	Senantikk og tidlig kristen kunst. 13 – 26. april	8
KUN2012/4012 10 poeng	Renessansens billedkunst i Roma og Firenze ca. 1420-1520 4 – 26. mai	19
ITA1110R 20 poeng	Sommerkurs i italiensk språk og kultur i Roma 16. juni – 23. juli	15
KUN2031/4031 10 poeng	Proppaganda Fide. Romersk barokk kunst i kirkens tjeneste. 4. september – 2. oktober.	15
ROMA2020 20 poeng	Roma – sted og symbol. 6. oktober – 17. november	12

I tillegg hadde studenter ved UiB (antikkfag), NTNU (kunsthistorie) og UiT (kunsthistorie og historie) noe undervisning med egne lærere i Roma i høstsemesteret.

Høgskolen i Telemark ved Jon Iddeng hadde undervisning i Instituttets lokaler for sine studenter (30 pax) i forbindelse med deres ekskursjon under tema *Republikken, Augustus og keiserdømmet – Antikkens Roma*.

VEDLEGG 4: PROGRAM EVU-KURS 2015

Etterutdanningskurs ved Det norske institutt i Roma

PROGRAM 9 – 13. mars 2015

RETORIKK I PERSPEKTIV: Historisk, didaktisk og etisk

Mandag 9.3

Foreleser: Turid Karlsen Seim

Kl. 09.30

Presentasjon av deltagere, program. Praktisk informasjon.

Det norske institutt

Kl. 10:15 – 12:30

Retorikkens re-etablering

Kl. 12:30

Lunsj på instituttet

Kl. 13:30 – 16:00

Den klassiske retorikk: prinsipper, aktører, tekster og skolevesen

18:00

Mottakelse på Instituttets terrasse

Tirsdag 10.3

Foreleser: Sebastian Salvado

Kl. 09.30 - 12.00

Triumftogets retorikk

Kl. 13:30

Kapitol og maktens retorikk.

Retorikk og bilder i renessanse og barokk.

Onsdag 11.3 Foreleser: Siri Sande

Kl. 10.15 - 12.00 S. Sande: *Locus* og *Imago* i retorikken. Romerske taleres hukommelses-trening i lys av samtidens kunst og arkitektur Det norske institutt

Kl. 14:30 - 16.30 S. Sande: De romerske keiserfora og keiserlig retorikk Mercati di Traiano,

Torsdag 12.3 Foreleser: Line Cecilie Engh

Kl. 09:30 – 12:00 Pavemaktens retoriske strategi: Bygninger og liturgi Vatikanet/Peterskirken
Oppmøte ved Obeliskken på Petersplassen (Buss 870)

Kl. 15:00 – 17:00 Pavemaktens retoriske strategi: Tekster og tradisjoner. Det norske institutt

Fredag 13.3 Forelesere: Jonas Bakken og Turid Karlsen Seim

Kl. 09.30 – 12.30 J. Bakken: Retorikk og didaktikk

Kl. 12.30 Lunsj på instituttet Det norske institutt

Kl. 14.15 – 16.00 T. K. Seim: Retorikkens etiske dilemma

Kl. 20:00 Avslutningsmiddag: *Restaurant Capo di Fero* Trastevere

Forelesere:

Jonas Bakken, Førsteamanuensis retorikk og litteratur

Line Cecilie Engh: Postdoktor idéhistorie, middelalder

Sebastian Salvado: Postdoktor, historie, liturgi

Siri Sande: Professor em. arkeologi, antikken

Turid Karlsen Seim: Professor teologi, tidlig kristendom

Det norske institutt i Roma

Viale Trenta Aprile 33

00153 Roma

Tel. +39 06 5839 1007/1006

<http://www.hf.uio.no/dnir/>